

RUIMTE MAKEN VOOR ONTMOETEN: DE WIJK ALS SOCIALE ONTMOETING

Auteur: José van Berkum, www.zorgenvoormorgen.org

Hoe wij onze wijken hebben ingericht, is heel bepalend voor wat daar gebeurt. Want nodigt de wijk uit tot ontmoeting of verdwijnt iedere bewoner meteen achter de eigen voordeur?

In de wijk gebeurt het. Daar leven mensen, ontmoeten ze elkaar en hebben er hun loopjes en hun netwerk. Zeker nu steeds meer ouderen er voor (moeten) kiezen om thuis te blijven wonen, is het belangrijk om de directe omgeving zo in te richten dat mensen mee kunnen blijven doen en niet verpieteren achter de voordeur. Hoe kun je er dan in de inrichting van de wijk rekening mee houden dat mensen – jong en oud – elkaar ontmoeten? Wat kun je doen in de fysieke omgeving om het sociale aspect ruimte te geven? Hoe stimuleer je ontmoeting? Tijdens het seminar 'Buurtroutes - plekken voor ontmoeting' stonden deze vragen centraal.

Voorafgaand aan het seminar was er een ideeënprijsvraag over dit thema uitgeschreven. In totaal werden er 20 initiatieven ingestuurd, waarvan er zes overbleven. Tijdens het seminar op maandag 3 oktober werd het beste idee beloond met de ZorgSaamWonen Award.

Gezien het thema was het niet toevallig dat er gekozen was voor keynotespreker Martijn van der Steen, raadslid bij de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS). Hij besprak het onlangs verschenen rapport 'Ruimte maken voor ontmoeting: de buurt als sociale ontmoeting'. In deze gezamenlijke productie van RVS en het College van Rijksadviseurs pleiten ze voor een herwaardering van de buurt als gezonde en sociale leefomgeving.

RUIMTE INRICHTEN BEPALEND

'Het probleem is niet dat mensen geen contact willen, maar meer dat mensen elkaar nergens automatisch tegenkomen', vertelt van der Steen. 'Hoe wij onze ruimte hebben ingericht is heel bepalend voor wat er wel of niet gebeurt in een wijk'.

Er zit veel levenswaarde in het hebben van contacten. Behalve de persoonlijke waarde is ook de publieke waarde van contact niet te onderschatten. Banden in de buurt zijn een aanvulling op het sociale netwerk van familie en vrienden, de buurt kan een bron van zorg en gezondheid zijn. Ook voor professionals fungeert de buurt als platform.

Hoe kun je de leefomgeving dan zo inrichten dat de ontmoeting tussen mensen vanzelfsprekender wordt? Zodat bewoners gemakkelijker met elkaar in contact komen en hiermee de sociale leefomgeving versterken?

Het inrichten van ruimte is daarbij bepalend, concludeert van der Steen. Het is dan ook belangrijk dat beleidsmakers en al die partijen die actief zijn binnen wijken meer oog krijgen voor ontmoetingen.

ONTMOETINGEN ORGANISEREN

Rens Rikken, adjunct-directeur van Van Wijnen, heeft oog voor ontmoetingen. Hij nam deelnemers mee in de Arnhemse wijk Elderveld om te laten zien hoe inclusief wonen eruit kan zien. Met architectenbureau Oostwest is hij erin geslaagd voor woningbouwcorporatie Portaal een wooncomplex te ontwikkelen waar ontmoetingen meegenomen zijn in het ontwerp.

Zo is de galerij breed genoeg voor scootmobielen om te passeren en is alles in het gebouw goed toegankelijk. De woningen zijn levensloopbestendig, er is een binnentuin een gemeenschappelijke ruimte en de balkons zijn niet pal boven elkaar gebouwd. Rikken: 'Dat geeft ruimte voor dat toevallige gesprek, dat maakt dat mensen gemakkelijker door de dag gaan'.

Ook wonen er negentien cliënten met een lichte beperking en één begeleider van stichting Siza in het wooncomplex. Ook is er een community builder, die ervoor zorgt dat mensen de eerste stap zetten en elkaar toevallig ontmoeten. Inmiddels is er een actieve bewonersvereniging, de sleutel tot succes volgens Rikken. Met zijn ontwerp 'Inclusief wonen' won Van Wijnen afgelopen jaar de eerste ZorgSaamWonen-award.

MINDSHIFT BELANGRIJK

Dagvoorzitter Daniëlle Harkes noemde het een nieuwe standaard, maar er moeten meer voorbeelden komen. Tijdens het Ronde Tafelgesprek deelden de vier deelnemers hun inzichten en ervaringen over het belang van ontmoeten in de buurt en hoe het ontwerp en beheer van de openbare ruimte kunnen helpen om eenzaamheid tegen te gaan. Niet toevallig was het seminar gepland in de Week tegen de Eenzaamheid.

Voor Wimke Schuurmans, mede- initiatiefnemer van de ZorgSaamWonen-award en van het programma Eén tegen eenzaamheid kan het belang van de leefomgeving niet genoeg benadrukt worden. 'Juist die terloopse ontmoetingen maken het verschil. Vanuit die ontmoetingen komen andere dingen voort. De fysieke leefomgeving moet daartoe uitnodigen. Inzetten op leefomgeving is van levensbelang, is vooral gebleken tijdens de coronatijd'.

Bij het anders inrichten van de woonomgeving hoort ook een mindshift, heeft Niek Bosman, conceptontwikkelaar bij Blauwhoed zelf ervaren. 'De woonomgeving heeft meer invloed op je geluk dan je woning zelf, blijkt uit onderzoek. Dus we concentreren ons nu meer op de leefomgeving bij de ontwikkeling. Onze woonwijken richten we nu ook anders in, bijvoorbeeld met het parkeren van auto's of met het plaatsen van veranda's. Als je dat aan toekomstige bewoners vraagt, zijn ze in eerste instantie niet enthousiast, maar achteraf wel'.

Architect bij Oostwest Caro van Dijk benadrukt vooral de gelaagdheid in sociale interactie, die ze aantrof in Almere. 'Niet iedereen doet op dezelfde manier mee, er is een enorm scala aan verbanden binnen een buurt, niet iedereen heeft dezelfde behoefte om mee te doen. Ook heb ik gemerkt dat laagdrempeligheid belangrijk is, niet iedereen kan financieel meedoen'.

Een maatschappelijk betrokken stedenbouwkundige noemt Danny Nelemens van de gemeente Rotterdam zichzelf. Rotterdam probeert al langer seniorvriendelijke wijken te maken waarbij en vanuit zijn contacten met de wijk, de zachte kant, de behoeften aan ontmoeting liggen. Naar die kennis kan hij vervolgens handelen, door hier in het inrichtingsplan aandacht voor te hebben.

EN DE WINNAAR IS.....

'Buurtroutes - plekken voor ontmoeting', was het thema voor de ZorgSaamWonen-Award dit jaar. Het inspireerde twintig inzenders om hun initiatief in te zenden, waarvan er zes in de eindronde belandden. Soms was de ontmoetingsplek verplaatsbare, soms een fysieke route en soms een vaste plek. Maar allemaal plekken waar ontmoeting plaats vindt. Maud Wilms schreef er een lied over en bracht het ten gehore.

De juryprijs van de ZorgSaamWonen Award 2022 ging naar DumDum, een vorm van buurthuis op wielen, die naar je toekomt en flexibel is. Het is niet alleen we komen naar je toe, maar ook de nostalgische sfeer die makkelijk verbinding legt. De publieksprijs naar de langste tafel van Kampen. Hier kunnen mensen samen aan een lange tafel elkaar ontmoeten en dit creëert ontmoeting en verbinding.

LIED VOOR ZORGSAAWONEN

Geschreven door www.maudwilms.nl op 3 oktober 2022

REFREIN

Ontmoeten in de buurt

Buurtroute in de buurt

**Hier gebeurt het, je kleurt het
met z'n allen in**

Ontmoeten in de buurt

Je staat er middenin

Stadsreporters

Je bent nooit te oud om te
leren

Hoe je een camera kunt
hanteren

Maak film, podcast, verhaal

Laat maar zien, jij bepaalt

Je gaat op zoek naar wat
verbindt

Deelt wat je ervan vindt

Pieker je je eentje in de knel

Weet je niet goed waar je je
thuisvoelt

Stadsreporters vertellen het je
wel

De Langste Tafel van Kampen

Als woorden niets meer zeggen

Je even niets meer wilt
uitleggen

Maar toch verbinding zoek

Vind je daar hier wel een weg
in

Samen kunstig aan de slag

Dat brengt al snel gelach

Gewoon een luchtig gesprek

Aan De Langste Tafel van
Kampen

Is er voor iedereen een plek

HEG: Harmonisch Eetbaar Groen

Het begon met meditatie

Dat geeft rust en energie

't Werd haast vanzelf een
voedseltuin

Voor nog meer harmonie

Je kunt oogsten, helpt met
onderhoud

Kookt, adviseert: peper of zout

Samen groeien, koken, eten,
dat is goud

Wat je ook wilt doen

't kan bij HEG: Harmonisch
Eetbaar Groen

DumDum

Als deze Ford je straat inrijdt

Voel je gezelligheid

Herinner je al snel

Die goeie ouwe tijd

Er wordt zo een snaar geraakt

'n Praatje is daardoor snel
gemaakt

Als je niet meer goed weet hoe

Je toch weer meer kunt
meedoen

DumDum komt naar je toe

Het Beweegpad

Hoe heerlijk om te spelen

Buiten te bewegen

Gewoon op weg te gaan

Je komt jong en oud hier tegen

Een ommetje, een spel

Een oefening, je kunt het wel

Zoek de tegel maar, vind elkaar

Bepaal zelf de hoogte van je lat

Hier op het Beweegpad

Park Kokkebogaard

Je eigen park in de wijk

Dan voel je je echt rijk

Ontmoeten, spelen en
bewegen

't Kan allemaal tegelijk

Het bruist hier in de buurt

Door bewoners samen
gestuurd

In Zuilenstein Nieuwegein

Wordt deze klus elke dag
opnieuw geklaard

Park Kokkebogaard